

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2002-2-81

Karar Sayısı : 03-28/347-147

Karar Tarihi : 1.5.2003

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK (Başkan Y.)

Üyeler : A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Murat GENCER, Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, Tuncay SONGÖR, Kublay ATASAYAR, M. Sıraç ASLAN

B- RAPORTÖRLER: Hakan BİLİR, A.Ogün SARI, Ekrem KALKAN, Adnan AKGÜN

C- ŞİKAYET EDEN: - Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.
Meşrutiyet Cad. No: 153 Beyoğlu/İstanbul

D- HAKKINDA İLK İNCELEME YAPILAN

- Türk Telekomünikasyon A.Ş.
Turgut Özal Bulvarı 06103 Aydınlikevler/Ankara

E- DOSYA KONUSU: Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin (Türk Telekom) uygulamaya başladığı şehirlerarası ve yurtiçi görüşme ücretleri ile kiralık hat bedelleri vasıtasıyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettiği iddiası.

F- İDDİALARIN ÖZETİ: Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş. (Turkcell) tarafından yapılan başvuruda özetle, Türk Telekom'un 20.11.2002 tarihinden itibaren 3 ay süreyle şehirlerarası görüşmelerde tüm gün %50 ve ayrıca 20:00-08:00 saatleri arası tüm yurtiçi konuşmalarda %50 oranında ikinci bir indirim uygulamasının "yıkıcı fiyat uygulaması" olduğu ve aynı tarihten itibaren geçerli olmak üzere, GSM işletmecileri, internet servis sağlayıcıları ile diğer özel-kamu kurum ve kuruluşlarının kullandığı kiralık hatların tesis ve aylık kiralalarına %5 oranında zam yaparak konuşma hizmetlerinde "çapraz sübvansiyon" uyguladığından bahisle, Türk Telekom'un fiili ve hukuki tekel konumunu kötüye kullandığı iddia edilerek gerekli tedbirlerin alınması talep edilmektedir.

G- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 2.12.2002 tarih ve 5132 sayı ile giren başvuru üzerine yapılan inceleme sonucu düzenlenen 16.12.2002 tarih ve 2002-2-81/B.N.-02-H.B. sayılı Bilgi Notu, 19.12.2002 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek konunun incelemeye alınmasına karar verilmiştir.

9.1.2003 tarih ve 03-03/23-M sayılı Kurul toplantısında, dosya konusunun Kurul gündeminde bulunan 9.12.2002 tarih ve 2002-2-52/Ö.A.-02-H.B. sayılı Öneri Raporu ile bağlantısı dolayısıyla başvuruya ilişkin olarak Telekomünikasyon Kurumu'nun görüşünün alınmasına karar verilmiştir.

Söz konusu karar üzerine, Telekomünikasyon Kurumu'ndan alınan görüş 27.2.2003 tarih ve 813 sayılı yazı ile Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

13.3.2003 tarih ve 03-17/205-M sayılı Kurul toplantısında ise 4054 sayılı Kanun'da öngörülen karar yeter sayısının bulunmaması nedeniyle konu hakkında bir işlem yapılamayacağına ve konunun gerekli nisap oluşuncaya kadar Kurul gündeminde tutulmasına karar verilmiştir.

Konu, Kurul'un 10.4.2003 tarih ve 03-23/283-M sayılı toplantısında ele alınarak; gündemde yer alan ve ortak noktaları bulunması sebebiyle birlikte görüşülmeye açılmış olan tüm konulara ilişkin her bir şikayet ile ilgili inceleme ve araştırma sonuçları tasnif edilerek, rekabet ihlali olduğu yönünde tespit ve değerlendirme bulunmadığından şikayetin reddini gerektiren ve ayrıca soruşturma açılması yönünde ciddi ve yeterli bulgunun mevcut olduğu sonuçların, somut isnatlar belirtilerek ayrı ayrı ve alınacak kararlara esas teşkil etmek üzere her şikayet konusuna göre tefrik edilmiş metinler halinde, hukuki dayanak ve gerekçeleri de belirtilerek Kurul gündemine ayrı önergeler ile getirilmesine karar verilmiştir.

Bu karar üzerine hazırlanan 22.4.2003 tarih ve 2002-2-81/B.N.-03-H.B. sayılı bilgi notu, 28.04.2003 tarih ve REK.0.06.00.00/43 sayılı Başkanlık önergesi ile Kurul'un 03-28 sayılı toplantısında görüşülerek karar verilmiştir.

H- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: Dosya konusu işlemle ilgili olarak;

- Türk Telekom'un kampanya indirimlerinin "yıkıcı fiyat uygulaması" kapsamında olduğu iddiası hakkında, kampanyanın 3 aylık süresinin kısalığı ve bu süre içinde GSM operatörleri üzerinde yıkıcı bir amaç ve etki yaratmadığının tespit edilmesi,
- Türk Telekom'un anılan indirimli tarifelerinden kaynaklanan gelir kaybının GSM operatörlerince kullanılan kiralık hatlara yapılan %5 oranındaki zam ile çapraz sübvansiyon yapılarak telafi edilmesi şeklindeki şikayete ilişkin olarak ise, kiralık hat tarifelerinde herhangi bir aşırılık gözlemlenmemesi

sebebiyle, şikayet konuları hakkında önaraştırma yapılması veya soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I- YAPILAN TESPİTLER VE HUKUKİ DEĞERLENDİRME

Dosya konusu şikayette temel olarak;

- Türk Telekom'un tarifelerinde yapmış olduğu indirimler ile yıkıcı fiyat uyguladığı,
- Ve Türk Telekom'un tarifelerinde yapmış olduğu indirimler ile eş zamanlı olarak, GSM operatörlerince kullanılan kiralık hatlara da zam yaptığı ve tarifelerde yaşanan indirimlerin bu yolla sübvansiyon edildiği

şeklindeki iki konu bulunmaktadır.

Yıkıcı fiyat, hakim durumdaki bir teşebbüsün, ekonomik gücüne dayanarak mevcut veya potansiyel rakiplerinin katlanamayacağı ölçüde fiyatları indirmesi ve rakiplerinin pazarı terk etmesinin ardından tekrar fiyatları artırmak suretiyle tekelci kara ulaşmasına yol açabilecek bir uygulama şeklinde ifade edilebilir. Buna göre yıkıcı fiyat uygulayan teşebbüsün belli bir iktisadi üstünlüğe sahip olması, olağandışı düşük fiyat uygulaması, bu uygulamadaki niyetinin rakipleri piyasa dışına çıkarmak

olması ve sonuçta rakipleri etkisizleştikten sonra uygulama döneminde girdiği zararları telafi edebilmesinin söz konusu olması gerekir.

Türk Telekom'un tarifeleri bir kontör artış hızı esas alınarak hesaplanmaktadır. Bir kontör ücreti 63.000TL (KDV dahil) olarak belirlenmiştir. Şehir içi görüşmelerde normal zamanlarda bir kontör 60 saniyede bir artmaktadır. Buna göre şehir içi görüşmelerin dakikası 63.000TL olarak belirlenmiştir.

Şikayet dilekçesinde söz edilen kampanya, 20.11.2002 ile 20.2.2003 arasındaki 3 aylık dönemi kapsamaktadır. Bu dönem boyunca belirlenen kontör artış hızları aşağıdaki tabloda parantez içinde gösterilmektedir.

Tablo 1- Türk Telekom Tarifeleri

1 Kontör: 63.000 TL (KDV dahil)		Kontör periyodu (saniye)	İndirimli Tarifeler	
			Normal	1. İndirim
Kademeler				
1	Şehir içi	60 (60)	85.7 (120)	100 (120)
2	Şehirlerarası	15 (30)	21.4 (60)	25 (60)
3	Turkcell, Telsim, Aria'ya	6	-	-
4	Aycel'e	10	-	-

Kampanya öncesi bir kontör ücretinin 60.000 TL olduğu bilinmektedir. Buna göre kampanya öncesi ile kampanya ücretleri karşılaştırıldığında, şehir içi görüşmelerin normal saatlerde dakika başına 60.000 TL'den 63.000 TL'ye çıkarıldığı, indirimli saatlerde ise 87.500 TL ve 100.000 TL'den 31.500 TL'ye (%64 ve %68 oranında) indirildiği görülmektedir.

Şehirler arası görüşmelerde ise, kampanya öncesinde normal saatlerde 240.000 TL olan dakika ücretinin 126.000 TL'ye (%47.5 oranında), indirimli saatlerde ise 168.224 TL ve 144.000 TL'den 63.000 TL'ye (%62 ve %56 oranında) düşürüldüğü anlaşılmaktadır.

Türk Telekom'un yukarıda yer verilen kampanya fiyatlarının yıkıcı olup olmadığının değerlendirmesinde, öncelikle eylemin yıkıcı fiyat olarak tanımlanabilmesi için gerekli koşulları taşıyıp taşımadığı incelenmiştir. Kampanya öncesi tarifelere bakıldığında, Türk Telekom'un şehir içi tarifelerinin (63.000TL/dk) GSM şebeke-içi tarifelerden (yaklaşık 230.000 TL/dk) kampanya öncesinde de oldukça düşük olduğu görülmektedir. Söz konusu fiyat yapısıyla hem PSTN şebekesini hem de GSM şebekesini kullanma imkanına sahip bir tüketicinin (çağrının ulaştığı yerdeki kişinin hem PSTN hem GSM abonesi olması halinde birlikte gerçekleşmesi durumunda) şehir içi görüşmelerde PSTN şebekesini seçmesi doğaldır. Tarifenin 63.000 TL/dk'dan daha aşağıya çekilmesinin, GSM trafiğine olan talebin PSTN-PSTN trafiğine doğru yönlendirilmesi yerine, PSTN trafiğine olan talebi artırma bir başka deyişle insanları daha çok konuşmaya sevk etme amaçlı olduğundan söz etmek mümkündür.

Kampanya öncesinde Türk Telekom'un şehirlerarası tarifesinin Turkcell ve Telsim'in şebeke içi tarifesinden az bir farkla yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumda söz konusu trafikte meydana gelen bir indirimin, GSM şebeke içi trafiklere etkisinin değerlendirilmesi gerekmektedir. PSTN-PSTN trafiğinin diğer taraf trafiğini etkilemesi ancak hem çağrıyı başlatan hem de çağrıyı sonlandıran tarafların her iki şebekenin (Türk Telekom ve GSM operatörleri) abonesi olması halinde mümkündür.

Ancak uygulanması hali hazırda sona ermiş olan kampanya tarifelerinin, kampanyanın 3 aylık süresinin kısalığı ve bu süre içinde GSM operatörleri üzerinde yıkıcı bir amaç ve etki yaratmadığı göz önüne alındığında, Türk Telekom'un şehirlerarası görüşmelerde de yaşanan indirimin temel amacının diğer trafikleri PSTN'e çekmekten ziyade, bu trafikteki konuşmaları artırma amaçlı yapıldığı kanaatine varılmıştır.

Türk Telekom'un anılan indirimli tarifelerinden kaynaklanan gelir kaybının GSM operatörlerince kullanılan kiralık hatlara yapılan %5'lik zam ile telafi edilmesi şeklindeki şikayete ilişkin değerlendirmede ise, daha önce benzer bir konuda yapılan şikayet üzerine Rekabet Kurulu'nun 7.5.2002 tarih 02-27/291-119 sayılı kararında varılan sonuçlar dikkate alınmıştır. Anılan kararda yer verilen Telekomünikasyon Kurumu görüşünde, kiralık devrelerin fiyatlarının fahiş fiyat olup olmadığının belirlenmesi için ülkelerarası karşılaştırma yapılmış ve Türkiye'de uygulanan fiyatların uluslararası fiyat düzeyi ortalamasından yüksek olmadığı tespit edilmiştir. Bu tespitler ışığında şikayet konusu tarifelerde herhangi bir aşırılık gözlemlenmediğinden ve şikayete konu zam ile de fiyatlarda herhangi bir aşırılığa yol açılmayacağı gerekçesiyle çapraz sübvansiyon iddiaları hakkında da önaraştırma yapılması veya soruşturma açılmasına gerek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

J- SONUÇ

Yukarıda yer verilen tespitler ve yapılan değerlendirmeler doğrultusunda;

- Türk Telekom'un kampanya indirimlerinin "yıkıcı fiyat uygulaması" kapsamında olduğu iddiası hakkında, Türk Telekom'un uygulaması hali hazırda sona ermiş olan kampanya tarifelerinin, kampanyanın 3 aylık süresinin kısalığı ve bu süre içinde GSM operatörleri üzerinde yıkıcı bir amaç ve etki yaratmadığının tespit edilmesi,
- Türk Telekom'un anılan indirimli tarifelerinden kaynaklanan gelir kaybının GSM operatörlerinde kullanılan kiralık hatlara yapılan %5 oranındaki zam ile çapraz sübvansiyon yapılarak telafi edilmesi şeklindeki şikayete ilişkin olarak ise, kiralık hat tarifelerinde herhangi bir aşırılık gözlemlenmemesi

sebebiyle önaraştırma yapılmasına veya soruşturma açılmasına gerek bulunmadığına OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.